

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 30.04.2025

Sayı: 108

Turan YALDIR
Aksaray Milletvekili
Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"miz gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

25.04.2025

Turan YALDIR
Aksaray Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Sosyal İşler
Tarih: 2-5-2025	Esas No: 2/3083

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
02 Mayıs 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
02 Mayıs 2025
No: 1622073

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesi, devleti "sosyal bir hukuk devleti" olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, emeğiyle geçinen yurttaşların sosyal ve ekonomik haklarının korunmasını ve geliştirilmesini anayasal bir sorumluluk haline getirmektedir. Anayasa'nın 51. maddesi ise sendikalaşma hakkını düzenlemekte; çalışanların önceden izin almaksızın sendika kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten çekilme haklarını güvence altına almaktadır.

Aynı şekilde, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu da sendikaların kuruluşu, yönetimi, işleyişi, denetlenmesi ve faaliyetlerine ilişkin temel usul ve esasları düzenlemektedir. Ancak hem anayasal düzenlemeler hem de yasal çerçeve, pratikte sendikal yapılar üzerinde beklenen demokratik işleyişi tam anlamıyla sağlayamamaktadır.

Günümüzde sendikal yapılar, özellikle delege sistemi, temsilci atamaları, aidat yönetimi ve sendika yöneticilerinin ücretlendirilmesi gibi alanlarda işçi iradesinden uzaklaşmıştır. Genel kurullar çoğu zaman, üyelerin tamamının katılımını engelleyen bir delege yapısı ile şekillenmekte; işyeri temsilcileri seçimle değil atama ile belirlenmektedir. Aidatlar yüksek tutulmakta ve sendika yöneticilerinin ücretleri üyelerin denetiminden uzak biçimde belirlenmektedir.

Oysa işçinin örgütlü mücadelesi, demokrasiye dayalı bir sendikal yapıyla mümkündür. "İşçilerin gücü, birliklerinden gelir." Bu birlik ise ancak işçinin iradesine saygı gösteren, şeffaf ve hesap verebilir bir sendikal sistemle sağlanabilir.

Bu Kanun Teklifi ile;

Genel kurulların tüm üyelerin katılımıyla yapılması,

Delege sisteminin kaldırılması,

İşyeri temsilcilerinin işçiler tarafından seçimle belirlenmesi,

Aidatlara yasal bir üst sınır getirilmesi,

Sendikaların hesap verebilirliğinin artırılması,

Toplu iş sözleşmesi takviminin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Sendikaların bir meslek grubu değil, bir m¼cadele alanı olduğu bilinciyle hazırlanan bu d¼zenleme, sendika içi demokrasiyi g¼çlendirerek hem işçilerin ¼rg¼tl¼ hak m¼cadelesini destekleyecek hem de çalışma hayatına adalet ve şeffaflık katacaktır.

Sendikal yapılarda hâkim olan mevcut uygulamalar; koltuğu korumaya odaklı, temsil g¼c¼n¼ yitirmiş yapılar doğurmuş, işçilerin sendikalara olan g¼venini sarsmıştır. Bu g¼venin yeniden inşası, işçinin kendi sendikasında söz sahibi olmasıyla m¼mk¼nd¼r. ¼yelerin doğrudan katılımı olmadan, sendikal haklardan tam anlamıyla faydalanmak m¼mk¼n değildir.

Bu teklif, yalnızca bir yasal d¼zenleme değil; 700 bin kamu işçisinin sesi, talebi ve m¼cadelesidir.

Emeğin kıymetinin bilindiği, işçinin yalnızca ¼retimde değil karar s¼relerinde de var olduğu bir sendikal d¼zen için bu değişiklik zaruridir.

Bu değişiklik teklifleri ile sendikal yapıların demokratikleştirilmesi, işçilerin karar alma s¼relerine doğrudan katılımının sağlanması ve sendikaların şeffaf, hesap verebilir yapılar haline gelmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 - Delege sistemi, sendika üyelerinin iradesini doğrudan yansıtmamakta, sendika içi demokrasiyi zedelemektedir. Bu nedenle genel kurullar doğrudan üyelerle yapılmalı, şeffaflık ve katılım esas alınmalıdır. Elektronik oylama sistemleri (örneğin TTK m.1527'deki gibi) bu süreci kolaylaştıracaktır.

MADDE 2 - “Aidat” yerine “ödenti” ifadesi tercih edilerek kavramsal netlik sağlanmakta, ayrıca üst sınır belirlenerek sendikal mali kaynakların kötüye kullanımının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. İşçinin ekonomik çıkarları ön planda tutulmalıdır.

MADDE 3 - Temsilcilerin sendika merkezinden atanması, işyerindeki işçilerin iradesine uygun düşmemektedir. Bu düzenleme ile temsilcilerin doğrudan üyeler tarafından seçilmesi sağlanarak temsilin demokratik meşruiyeti artırılmaktadır.

MADDE 4 - Toplu sözleşme başlangıç tarihlerinin dağınık olması, ücret dengesizliklerine ve uygulama karmaşasına neden olmaktadır. Sözleşmelerin belirli bir takvime bağlanmasıyla şeffaflık sağlanacak, işçiler arasında adaletli bir ücret yapısı oluşacaktır.

MADDE 5 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 6 – Yürütme maddesidir.

SENDİKALAR VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 10 – (1) Kuruluşların genel kurulu üyelerden oluşur.

(2) Üyelerin genel kurullarda oy kullanmalarına ilişkin usul ve esaslar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(3) Genel kurullarda oy kullanımı gizli oy, açık sayım esasına dayanır. Elektronik oylama yöntemleri kullanılabilir.”

MADDE 2 – 6356 sayılı Kanunun 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Üyelik aidatı

MADDE 18 – (1) Üyelik ödentisinin aylık miktarı kuruluşların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirlenir. Ancak işçinin bir günlük çıplak ücretinin %60’ını (yüzde altmış) geçemez.

(2) Üyelik ve dayanışma ödentileri, iş kolu barajını aşan sendikanın işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir.

(3) Yukarıdaki hükümlere göre ödenmesi gereken ödentiye kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın ödenti miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

(4) Üye ödentilerinin tahsiline ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3 – 6356 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) İşyeri sendika temsilcileri, işyerindeki üyeler tarafından seçilir, seçilen üye temsilci olarak atanır. Kanuna, tüzüğe, sendikanın amaç ve ilkelerine aykırı hareket ettiği tespit edilen veya işçilerin başvuruları halinde temsilciler görevden alınabilirler. Görevden alınan temsilci için yeniden seçim yapılır.”

MADDE 4 – 6356 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Toplu iş sözleşmesinin yürürlük başlangıç tarihi 1 Ocak olarak belirlenir. Toplu iş sözleşmesi hükümleri, sözleşmenin imzalandığı tarihi takip eden iki mali yıl boyunca geçerli olur.”

“(3) Faaliyet süresi iki yıldan az olan işlerde uygulanmak üzere yapılan toplu iş sözleşmelerinin süresi, bu faaliyet süresine uygun olarak iki yıldan az olabilir. Ancak işin süresi dolmadan sona ermemesi hâlinde, söz konusu sözleşme en fazla iki yılın sonuna kadar uygulanır.”

“(4) Toplu iş sözleşmesi süresinin sona ermesinden önceki yüz yirmi gün içerisinde yeni toplu iş sözleşmesi için yetki başvurusunda bulunulabilir. Bu başvuru süreci en geç ilgili yılın Kasım ayının son günü itibarıyla tamamlanır.”

MADDE 5 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6 – Bu kanun hükümleri Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür.